



# DSOG *bladet*

Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

*Bestyrelsens klumme 3*  
*Meddelelser fra redaktøren 6*  
*DSOG's bestyrelse 6*

## **Artikler og debat**

Tid til besindelse. Nogle etiske forårsfølelser ved synet af en spade 9

## **DSOG-information**

Referat af DSOG's ordinære generalforsamling 11

## **Annoncering af møder & kurser**

ALSO-kursus. Færdighedstræning i akut fødselshjælp for jordemødre og læger 19

Gynækologiske Guidelines. Hindsgavl 2004 20

Obstetrisk ultralydskanning 22

DSOG's Ultralydkurser, Doppler-kursus: IUGR og anæmi 23

Infertilitet – basal udredning og behandling 23

## **FYGO**

Nyt fra FYGO 25

FYGO-prisen 2003 – går for første gang til en enkelt person 28

FYGO-studiegruppe vest inviterer til møde om

»Obstetriske udfordringer« 29

**2004**

Juni

Nr. 3

Årgang 25

## Bestyrelsens klumme

Traditionen tro afholdtes forårsmøde og generalforsamling på Hindsgavl Slot den sidste weekend i april. Det er glædeligt at konstatere, at rigtig mange deltog i det glimrende arrangement, som foregik i en ramme af det mest fortryllende forårsvejr. Stor tak til Odense, der i år havde påtaget sig opgaven med at stå for fredagens sociale og lørdagens videnskabelige program, for et velforberedt og alsidigt arrangement.

Fredagens faglige program indledtes med et særdeles oplagt indlæg af Claus Yding Andersen, som under den meget sigende overskrift »Grænseløs fertilitet«, gav os et indblik i den vældige udvikling, der er sket inden for fertilitetsområdet. Joachim Larsson fra Gøteborg orienterede om nogle af de omfattende konsekvenser vores forbrug af lægemidler, bl.a. hormoner, har for miljøet. Det kom frem, at der findes retningslinjer for det acceptable kimtal efter rensning af vores vand, men ingen for tilladeligt niveau af medicinrester. Det er et felt, man langt fra har tilstrækkelig viden om, og som man endnu ikke politisk har taget hånd om.

Lørdagen bød dels på et af obstetrikens mest varme emner, sectio på maternal request, dels på nye behandlingsmuligheder inden for den benigne gynækologi. Det var et overordentlig spændende og veltilrettelagt program med gode foredragsholdere, såvel danske som udenlandske, og dels fra speciallets egne rækker dels fra samarbejdende specialer. Det lykkedes at holde vores opmærksomhed fanget på trods af eventuelle følgevirkninger af fredagens sociale program. Seancen om sectio understregede vigtigheden af at forsøge at opnå en fælles definition af »sectio på maternal request«. Desuden synes risikoen for dårligt udkomme ved vaginal fødsel efter sectio at være af mindst samme størrelsesorden som ved vaginal fødsel af foster i sædestilling, hvilket jo må give anledning til

overvejelser. Den røde tråd var, at en (god?) vaginal første fødsel giver den største sandsynlighed for, at kvinden også efterfølgende føder vaginalt. Vores opgave bliver hermed at medvirke til at skabe de bedst mulige betingelser for, at førstegangsfødende kommer til at føde vaginalt.

Eftermiddagen indeholdt interessante indlæg om stamceller, embolisering som behandling af fibromyomer og præsentation af flere nye minimalt invasive behandlingsmåder inden for gynækologien.

Fredag aften var vi vidne til – og mange også deltagere i – Hindsgavl Melodi Grand Prix 2004. Aftenens velklædte, veltalende værter, Jannie Dalby Salvig og Kresten Rubeck, præsenterede de i alt fem veloplagte, velindstuderede, velfremførte vindermelodier. Holdet fra Hvidovre, med solisterne Marianne Ottesen og Thomas Bergholt og melodien »Vi er til kvinder«, blev dog fuldt fortjent og i fuldstændig enighed kåret til aftenens vinder. Aftenen sluttede af med dans til et forrygende orkester, så på denne aften opfyldte vi så rigeligt kvoten for daglig motion.

Stor tak til Odense for et meget fint arrangement! Også tak til afdelingerne i HS: (Hvidovre, Frederiksberg og Rigshospitalet), som har sagt ja til at overtage depechen og stå for næste års forårsmøde. Og tak til alle øvrige deltagere, som var medvirkende til gøre mødet til en succes. Det er af stor værdi, at så mange af speciallets medlemmer bakker op om et sådant arrangement, og at vi kan mødes både om det faglige og det sociale.

Årets generalforsamling blev afholdt fredag og også med en stor deltagelse. Et omfattende referat findes andetsteds i bladet. Årets regnskab viste som ventet et underskud, idet det ved sidste års generalforsamling blev besluttet at reducere kontingentet med 200 kr. på grund af selskabets formue. Forsamlingen diskuterede eventuelle konsekvenser, men konkluderede at

fastholde det reducerede kontingent indtil videre, da økonomien fortsat er sund. Efter opfordring fra generalforsamlingen 2003 har bestyrelsen investeret en del af formuen. Nettoresultatet efter et år var imidlertid status quo.

Ved generalforsamlingen måtte vi tage afsked med flere markante personer i DSOG's bestyrelse. Charlotte Wilken-Jensen takkede af efter 4 år i bestyrelsen, de sidste 2 år som formand. Charlotte, DSOG's første kvindelige formand, har ydet en kæmpe indsats og løftet opgaven overordentlig kompetent. I Charlottes formandsperiode har specialet været genstand for stor opmærksomhed fra mediernes side, og som bekendt ikke altid med en positiv vinkel. Charlotte har på strålende troværdig vis formået at repræsentere specialet; hun har fremtrådt nøgternt og med stor sikkerhed og med markante holdninger og har bidraget til at understøtte og udbygge eksterne samarbejdsrelationer. I bestyrelsen har Charlotte ledet arbejdet med stort overblik og helt uden selvhøjtidelighed. Møderne har været arbejdsomme men altid med plads til varme og humor.

Også Ditte Trolle, vores stilsikre kasserer gennem 4 år, har valgt at forlade bestyrelsen. Ditte har ydet en meget stor indsats i bestyrelsen samtidig med at hun kontant har styret økonomi – og investeringer. Og så har hun helt perfekt varetaget jobbet som charmerende værtinde og bordplanlægger ved 8 forårs- og efterårsmøder.

Endelig har også Erik Ernst valgt at træde ud af bestyrelsen. Erik har lagt et meget stort arbejde i arbejdet som videnskabelig sekretær i 2 perioder, hvor han har haft det overordnede ansvar for det videnskabelige indhold ved forårs- og efterårsmøder. Eriks kæphest er de yngre forskere i specialet, og han har vedvarende kæmpet for at få de seniore læger til at bakke deres yngre kolleger op f.eks. ved de yngres præsentation ved efterårsmødet.

Tak til disse tre for det meget betydningsfulde arbejde, de har gjort for DSOG!

Ved generalforsamlingen blev tre nye medlemmer valgt ind i bestyrelsen, Helle Meinertz, Thue Bryndorf og Christina Damsted Petersen. Thea Lousen, som tidligere var valgt som FYGO-medlem, blev valgt som senior, og Anne Dreisler blev genvalgt som DFKO-medlem. Bestyrelsens sammensætning og konstituering fremgår andetsteds i bladet.

Også i de stående udvalg er der sket udskiftninger. Jette Seidelin, som efter at have ledet 12-mands-gruppen i forbindelse med målbeskrivelsesarbejdet, blev formand for Undervisningsudvalget (UU) for et år siden, har valgt at prioritere sin egen uddannelse i en periode. Samtidig må Jette Led Sørensen træde ud af udvalget, da vedtægterne ikke giver mulighed for at være medlem mere end tre perioder. Tak til begge, som har haft en helt afgørende indflydelse på, at specialet fremstår som model for de øvrige specialer inden for uddannelsesområdet. Vi håber også fremover at kunne trække på jeres store viden og erfaring. Lisa Bang, som tidligere har været medlem af bestyrelsen, har indvilliget i at overtage posten som formand for UU. UU vil også i tiden fremover have en stor opgave i at følge implementeringen af den uddannelse og medvirke til at sikre en ensartethed i uddannelsen i de tre regioner.

Velkommen til alle nye medlemmer af bestyrelse og udvalg! Velkommen til et udfordrende, inspirerende og sjovt arbejde og samarbejde.

Mange af specialets medlemmer har lagt en omfattende indsats i udvalg og arbejdsgrupper. Det er desværre ikke muligt at nævne alle, men også til dem skal lyde en stor tak. Deres arbejde er medvirkende til, at vi har et dynamisk og levende speciale.

Når dette blad udkommer, er den 34. Norske Kongres afholdt i Helsinki. Vore finske

kolleger har sammensat et meget interessant program, og det er dejligt at konstatere, at særdeles mange danske er tilmeldt – og at så mange deltager aktivt med præsentationer. Vi vil gerne henlede opmærksomheden på et nyt tiltag i NFOG-regi, »NFOG going South«. NFOG's bestyrelse etablerede dette i 2003 som et initiativ for et øge det nordiske engagement i internationalt at forbedre mødre-, børne- og reproduktiv sundhed.

Dansk Medicinsk Selskab (DMS) har taget initiativ til at sætte fokus på de videnskabelige selskabers sponsorering fra medicinalindustriens side. Bestyrelsen for DMS har på deres hjemmeside ([www.dms.dk](http://www.dms.dk)) tilkendegivet, at de finder det ønskeligt, at en sådan sponsorering ikke finder sted. DMS efterlyser nu tilkendegivelser fra specialeselskaberne vedrørende deres synspunkter i denne sag. Det står imidlertid allerede klart, at meningerne er meget delte både i og mellem de enkelte selskaber. Vi vil i bestyrelsen ved førstgivne lejlighed diskutere sagen, men modtager gerne tilkendegivelser fra medlemmerne.

Som i tidligere år afholder bestyrelsen strategiweekend i slutningen af august for at beslutte hvilke opgaver, vi vil prioritere det kommende år. Skulle nogen i medlemskredsen have ønske om at særlige områder prioriteres, hører vi meget gerne herom.

På bestyrelsens vegne – og med ønske om en god sommer

*Lone Hvidman*



## Meddelelser fra redaktøren

Deadlines og udgivelsesdatoer for medlemsbladet i 2004:

Deadline/udgivelsesdato:  
17. juli/18. august  
11. september/13. oktober  
6. november/8. december

Husk at bladet kun kommer 6 gange årligt, og vær opmærksom på forholdet mellem deadlines og udgivelsesdato.

Da kalenderen findes opdateret på DSOG's hjemmeside, bliver den ikke længere udgivet i trykt form.

DSOG's hjemmeside: [www.dsog.dk](http://www.dsog.dk)

Indlæg sendes på diskette eller via e-mail til Thomas Larsen, læge  
Thorsens Allé 16  
9000 Aalborg  
e-mail: [thomaslarsen@dadlnet.dk](mailto:thomaslarsen@dadlnet.dk)

DSOG-bladet er medlemsblad for Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

Ansvarlig redaktør i henhold til presseloven: Thomas Larsen

ISSN: 1602-5385

Design og grafisk produktion:  
Lægeforeningens forlag

Tryk: Scanprint a/s, Viby J

## DSOG's bestyrelse

### **Formand**

Lone Hvidman, overlæge, ph.d.  
Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y  
Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus  
8200 Århus N  
Telefon: 89 49 55 66  
Privat: Østermarksvej 5, 8300 Odder  
Telefon: 86 54 39 23  
e-mail: [lone.hvidman@dadlnet.dk](mailto:lone.hvidman@dadlnet.dk)

### **Næstformand**

Helle Meinertz, klinikleder, dr.med.  
Fertilitetsklinikken, afsnit 455  
Gynækologisk-obstetrisk afdeling,  
H:S Hvidovre Hospital  
Kettegård Allé 30, 2650 Hvidovre  
Telefon: 36 32 36 32  
Privat: Springbanen 35, st., lejl. 4, 2820 Gentofte  
Telefon: 24 27 83 92  
e-mail: [helle.meinertz@dadlnet.dk](mailto:helle.meinertz@dadlnet.dk)

### **Organisatorisk sekretær**

Thomas Larsen, kursusreservelæge  
Kirurgisk afdeling AK, Hjørring Sygehus,  
9800 Hjørring  
Telefon: 99 64 64 64  
Privat: Thorsens Allé 16, 9000 Aalborg  
Telefon: 98 11 77 78  
e-mail: [thomaslarsen@dadlnet.dk](mailto:thomaslarsen@dadlnet.dk)

### **Kasserer**

Thea Lousen, afdelingslæge, ph.d.  
Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y  
Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus  
8200 Århus N  
Telefon: 89 49 55 66  
Privat: Hostrups Have 17, 4. th.,  
1954 Frederiksberg C  
Telefon: 35 24 10 32  
e-mail: [lousen@dadlnet.dk](mailto:lousen@dadlnet.dk)

**Videnskabelig sekretær**

Thue Bryndorf, afdelingslæge, dr.med.  
 Fertilitetsklinikken, Afsnit 4071,  
 H:S Rigshospitalet,  
 Blegdamsvej 9, 2100 København Ø  
 Telefon: 35 45 83 67  
 Privat: Granholmen 28, 2840 Holte  
 Telefon: 45 41 01 02  
 e-mail: thue.bryndorf@dadlnet.dk

**Øvrige medlemmer**

Anne Dreisler, speciallæge i gynækologi  
 & obstetrik  
 Ølandsgade 2, 2. tv., 2300 København S  
 Telefon: 32 54 55 45, fax: 32 96 55 46  
 Privat: Københavnsvej 38, 3400 Hillerød  
 Telefon: 48 25 15 99  
 e-mail: anne.dreisler@dadlnet.dk

Christina Damsted Petersen, reservelæge  
 Kirurgisk-gastroenterologisk afdeling  
 Amager Hospital  
 Italiensvej 1, 2300 København S  
 Telefon: 32 34 34 40  
 Privat: Vesterbrogade 46, 5. th.,  
 1620 København V  
 Telefon: 33 13 48 19  
 e-mail: cdp@inet.uni2.dk

**Associeret bestyrelsen****Formand for FYGO**

Gitte Eriksen, afdelingslæge, ph.d.  
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y  
 Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus  
 8200 Århus N  
 Telefon: 89 49 55 66  
 Privat: Havgårdsvej 29, 8240 Risskov  
 Telefon: 86 17 46 49  
 e-mail: eriksen\_gv@hotmail.com

**Webmaster**

Søren Brostrøm, kursusreservelæge, ph.d.  
 Amtssygehuset i Glostrup  
 Ndr. Ringvej 29-67  
 2600 Glostrup  
 Telefon: 43 23 28 91  
 Privat: Kong Oscars Gade 1, 2. tv.  
 2100 København Ø  
 Telefon: 35 43 55 63  
 e-mail: soeren@brostrom.dk

**Formand for DFKO**

Suzan Lenz, speciallæge, dr.med.  
 Hyldegårdsvej 4, 2920 Charlottenlund  
 Telefon: 39 63 91 13  
 Privat: Hannelundsvej 18, 2960 Rungsted Kyst  
 Telefon: 45 86 36 25  
 e-mail: suzanlenz@dadlnet.dk

**Formand for undervisningsudvalget**

Lisa Bang, afdelingslæge  
 Gynækologisk Obstetrisk Klinik  
 H:S Frederiksberg Hospital  
 Nordre Fasanvej 57-59, 2000 Frederiksberg  
 Telefon: 38 16 38 16  
 Privat: Olfert Fischersgade 46 st., lejl. 3.  
 1311 København K  
 Telefon: 33 91 51 72  
 e-mail: lisa@dadlnet.dk

**Formand for efteruddannelsesudvalget**

Anders Atke, overlæge, klinisk lektor  
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling  
 Holbæk Sygehus  
 Smedelundsgade 60, 4300 Holbæk  
 Telefon: 59 48 40 00  
 Fax: 59 48 42 59  
 Privat: Strandbakken 6, 3060 Espergærde  
 Telefon: 49 13 36 93  
 e-mail: atke@dadlnet.dk

## Tid til besindelse

### Nogle etiske forårs- fornemmelser ved synet af en spade

Vi beskæftiger os i vores fag med nogle af de mest grundlæggende forhold i tilværelsen. Vores teknikker giver os mulighed for at blande os i naturen og få afgørende indflydelse på opnåelse af graviditet, på bortskaffelse af mongolfostre og på lempelig forløsning ved kejsersnit. Det kan opleves berusende – er der overhovedet grænser? Efterhånden er vores tilbud blevet så almindelige, at de bliver oplevet af mange kvinder og til en vis grad også af samfundet og os selv som indgreb, kvinden har et selvfølgeligt og naturgivent krav på – ja, vores indgreb er næsten mere naturlige end naturen.

I argumentationen for indførelse af prænatal diagnostik med nakkefoldskanning i uge 12 er det blevet kaldt uetisk at lave screening for mongolfostre på baggrund af alderskriteriet alene sammen med invasiv teknik. Det mest logisk, svar til den som føler sig på uetisk grund ved at lave den »gamle« form for screening må være at sige »så lad være« – lad helt være med screening og stikken, så har du ro i etikken. Vi har i forvejen med accepten af at det hele drejer sig om at fjerne mongolfostre, overskredet nogle etiske grænser, som vi ikke genskaber ved at lave ny teknik. Det er hykleri at slå på en særlig etisk problematik i den sammenhæng. Fordelen ved ultralydsscreeningen i uge 12 er, at det er mere effektivt – screeningen lykkes bedre og det er muligt at udbrede tilbuddet til flere. Men det bliver ikke mere naturligt og mere etisk af den grund.

Vores perspektiv med prænatal diagnostik må og skal være den enkelte kvindes perspektiv. For hende er en abortrisiko på ½–1% ved invasiv teknik ikke ret meget og ofte værd at løbe.

Når man argumenterer med at »den gamle screeningsprocedure« medfører abort af for mange raske fostre, så indfører man et samfundsmæssigt perspektiv i diskussionen. Det er problematisk at lave eller indrette screeningen af hensyn til samfundets interesser. Det kommer for tæt på nogle »hygiejnediskussioner« fra 1930'erne, som vi ikke skal genoptage. Vi skal holde os til det individuelle perspektiv – det er det vi er uddannet til og det er dér, vores indgangsvinkel er til at beskæftige os med et så følsomt emne.

Markedet for IVF-behandling er tilsyneladende ved at blive mættet. Det må være muligt nu at regulere den skærpede konkurrence mellem ægoplæggerne, så vi får begrænset flerfoldsgraviditeter. Dét er nemlig uetisk: bevidst at lave flerfoldsgraviditeter, da IVF-behandlerne ikke medtager sygehusenes behandling og endelige resultater i deres opgørelser. Det er uetisk at spørge kvinden om hun accepterer to æg lagt op, for hun står typisk med ryggen mod muren og ved ikke bedre. Vi må i selskabet slå til lyd for at få nedreguleret klinikernes IVF-behandling. Det offentlige bliver nødt til at træde til, for den enkelte klinik kan ikke selv magte den opgave, da et maksimum på ét æg oplagt ad gangen vil stille større krav til behandlingen og (formentlig) forringe resultaterne.

Ligesom de to andre forhold nævnt her er kejsersnit på mors ønske et indgreb som foretages uden medicinsk indikation – dvs. den kvinde, indgrebet foretages på, er ikke syg og skal ikke reddes fra en livstruende eller helbredstruende tilstand. Dermed burde det på linje med andre medicinsk set unødvendige indgreb, som provokeret abort og sterilisation, skulle undergives samme krav til information og accept og en fælles underskrevet skriftlig kontrakt. Perspektivet med, at det er et medicinsk set unødvendigt indgreb, bør fastholdes.

Uanset hvad man ellers mener om natur og

naturlighed, så ér naturen indrettet efter at børn fødes vaginalt. Der er imidlertid intet hverken etisk eller moralsk (og muligvis heller ikke økonomisk), som forhindrer os i at omgå naturen ved at foretage et medicinsk set unødvendigt kejsersnit. Men det er hybris at sætte os selv i en rolle, hvor vi mener at kunne omdefinere naturens orden. Det er muligt (og muligvis endda ønskeligt), at endnu flere børn fremover bliver født ved kejsersnit, men lad være at kalde det evolution – lad være med at kalde det en videreudvikling af naturen. Det står ikke i vores magt at gøre det. Det er ikke natur at forløse ved kejsersnit. Det er og bliver et indgreb i naturen. Det er indgrebet der skal argumenteres for. Naturens orden kræver hverken accept eller indikation.

Fremkomsten af kejsersnit på mors ønske som indikation skal ikke bruges som *pay back time* over for nogle jordemødre, som fornærmede nogen engang i 1990'erne. Lad os besinde os også i diskussionen om kejsersnit på mors ønske og rette fokus mod det virkeligt interessante, som er sammen med jordemødrene at skabe verdens bedste fødegange og fødsels-hjælp med de bedste betingelser for naturlig fødsel. Sideløbende kan vi lave kejsersnit på

mors ønske på dem der måtte ønske det – blot de først har underskrevet en passende blanket sammen med os hvor de udtrykker ønsket, og hvor vi erklærer at det er medicinsk set unødvendigt – og dermed »unaturligt« i dobbelt forstand – både fordi det er et indgreb, og fordi det savner indikation.

*Ole Bredahl Rasmussen*

10. maj 2004



## Referat af DSOG's ordinære generalforsamling

**Fredag den 23. april 2004  
Hindsgavl Slot**

Formanden bød velkommen, 82 af foreningens medlemmer var til stede.

### **Pkt. 1. Valg af dirigent**

Lisa Bang blev foreslået, og valgt med akklamation.

Dirigenten konstaterede, at generalforsamlingen var indkaldt i overensstemmelse med selskabets vedtægter, og således lovlig og beslutningsdygtig.

### **Pkt. 2. Bestyrelsens beretning**

Formand, Charlotte Wilken-Jensen, aflagde beretning. (Se DSOG-blad nr. 2., april 2004 eller på hjemmesiden).

Formanden benyttede lejligheden til at takke bestyrelsen for et godt samarbejde i det foregående år og rettede en speciel tak til de afgående bestyrelsesmedlemmer, som var kasserer, Ditte Trolle, videnskabelig sekretær Erik Ernst og afgående formand for Undervisningsudvalget, Jette Seidelin, hvis enestående indsats for udarbejdelsen af målbeskrivelsen blev understreget. Ligeledes blev der rettet en speciel tak til Jette Led Sørensen, idet hun udtrådte af Undervisningsudvalget iht. til vedtægter, efter at have siddet i 3 perioder. Også her blev der fremhævet en helt ekstraordinær indsats igennem årene.

Beretningen blev debatteret: Gitte Eriksen, formand for FYGO, pointerede, at hun fandt at DSOG ulønnet havde stigende konsulent-ydelser for blandt andet offentlige instanser, og efterlyste en holdning til, om man evt. skulle

tage konsulentonorar for at få dækket det stigende ressourceforbrug på dette område. Niels Ole Knoblauch spurgte, om man havde forsøgt at sende en regning. Charlotte Wilken-Jensen kommenterede, at man ikke havde forsøgt at sende regning, idet DSOG mente, at indflydelse via dette arbejde var meget højt prioriteret i forhold til en økonomisk kompensation.

### **Pkt. 3. Udvalgsberetning fra stående udvalg**

Formanden for Undervisningsudvalget, Jette Seidelin, aflagde beretning. (Se skriftlig beretning i DSOG-bladet nr. 2., april 2004 eller på hjemmesiden)

Beretningen blev debatteret og formanden for FYGO, Gitte Eriksen, efterlyste en sikkerhed for at alle de 3 uddannelsregioner var repræsenteret i Undervisningsudvalgets arbejde, evt. via vedtægtsændring. Peter Hornnes mente, at hvis der var et problem, kunne man støtte op omkring vedtægtsændringer. Jette Led supplerede med, at det var væsentligt, at uddannelsen forankres i hele DSOG, hvor man sikrer en ensartethed i hele landet. Søren Brostrøm mente imidlertid, at man var dækket ind via DSOG's vedtægter § 9, hvor der blandt andet står »Det tilstræbes så vidt muligt, at region Nord, Syd og Øst altid er repræsenteret i selskabets bestyrelse og udvalg«. Jette Seidelin foreslog, at man kunne overveje om der i Undervisningsudvalget skulle have personer med fra de specialespecifikke Råd i de 3 regioner.

Herefter fremlagde Efteruddannelsesudvalget mundtlig beretning ved formand Anders Atke (se DSOG-bladet nr. 2., april 2004 eller hjemmesiden for skriftlig beretning). Der var ingen kommentarer.

Lotte Clevin aflagde beretning fra Hindsgavlgruppen (se DSOG-blad nr. 2, april 2004 eller hjemmesiden for skriftlig beretning). Der var ingen kommentarer hertil.

Endelig fremlagde arbejdsgruppen for Obstetrisk Kvalitetssikring og Nomenklatur skriftlig beretning ved Jens Langhoff-Ross. (Se DSOG-bladet nr. 2., april 2004 eller hjemmesiden for skriftlig beretning). Der var ingen kommentarer hertil.

Beretningerne blev herefter enstemmigt godkendt af generalforsamlingen.

#### Pkt. 4. Aflæggelse af revideret regnskab

Fremlæggelse af næste års budget og fastlæggelse af kontingent. Kasserer Ditte Trolle fremlagde følgende regnskab:

Iht. generalforsamlingens beslutning sidste år om at pålægge bestyrelsen at investere en million kroner, fremlagde Ditte Trolle tallene for dette. Konklusionen var, at vi endnu ikke havde fået det store udbytte heraf, men heller ikke noget tab.

Herudover blev det pointeret, at posten »møder, og rejseudgifter« var steget en del i forhold til budgetteringen, og kassereren understregede, at det ikke var bestyrelsens rejseaktivitet, der havde indflydelse herpå, men et generelt øget aktivitetsniveauet i samtlige DSOG udvalg og arbejdsgrupper.

Desuden kommenterede kassereren at den

Regnskab	Resultat 2002	Budget 2003	Resultat 2003
Kontingenter	760.200	580.000	598.850
Indtægter i alt	760.200		
<i>Variable omkostninger</i>			
DSOG-bladet, Acta	(54.364)	(55.000)	(160.658)
Kursusaktiviteter	(31.956)	(75.000)	(149.669)
Div. kontingenter	(33.351)	(35.000)	(29.032)
Møde- og rejseudgifter	(438.520)	(320.000)	(506.880)
Variable omkostninger i alt	(558.191)	(485.000)	(846.239)
Resultat før kapacitetsomkostninger, afskrivning og finansielle poster	202.009	95.000	(247.398)
Administrationsomkostninger	(109.618)	(110.000)	(119.539)
Øvrige kapacitetsomkostninger	0		
Kapacitetsomkostninger i alt	(109.618)	(110.000)	(119.539)
Resultat før afskrivning og finansielle poster	92.391	(15.000)	(366.937)
Afskrivninger	(15.236)	(15.000)	(16.716)
Finansielle indtægter	48.134	50.000	37.800
Årets resultat	125.289	20.000	(345.853)

post, som hedder DSOG-bladet og Acta, også var steget mere end forventet, grundet afmatning på annoncemarkedet og øget udgift til tryk og sats.

Regnskabet blev diskuteret Kristjar Skajaa spurgte til en begrundelse for, at man havde kollektivt abonnement på Acta. Ditte Trolle svarede, at det havde man besluttet i DSOG, suppleret af Peter Hornnes der understregede, at Acta er væsentlig billigere som kollektivt abonnement og koster hvert enkelt medlem ca. 200,- kr. årligt, samtidig med at han anså Acta for at være et væsentligt *asset*. Charlotte Wilken-Jensen tilføjede, at ændring af kollektive af-

taler var et dårligt signal at sende til de øvrige lande i NFOG.

Lotte Clevin forespurgte, om ikke det var muligt at ændre DSOG-bladet til et flottere tryk, og om bestyrelsen i den forbindelse havde undersøgt om udgifter til netop tryk og sats var billigere hos et andet forlag. Til dette svarede Kristjar Skajaa, at DSOG tidligere havde stået for kontakten til annoncørerne, men at dette arbejde var temmelig stort, og hans erfaring med Lægeforeningens forlag var, at servicen på dette område var rigtig god. Han mente derfor ikke, at man skulle skifte forlag. Der var mange kommentarer til DSOG-bladet, og gennem-

<b>Budget 2004</b>			
	<i>Budget 2003</i>	<i>Resultat 2003</i>	<i>Budget 2004</i>
Kontingenter	580.000	598.850	600.000
Indtægter i alt	580.000	598.850	600.000
<i>Variable omkostninger</i>			
DSOG-bladet, Acta	(55.000)	(160.658)	(100.000)
Kursusaktiviteter	(75.000)	(149.669)	(100.000)
Div. kontingenter	(35.000)	(29.032)	(30.000)
Møde- og rejseudgifter	(320.000)	(506.880)	(500.000)
Variable omkostninger i alt	(485.000)	(846.239)	(730.000)
Resultat før kapacitetsomkostninger, afskrivning og finansielle poster			
	95.000	(247.398)	(130.000)
Administrationsomkostninger	(110.000)	(119.539)	(125.000)
Øvrige kapacitetsomkostninger			
Kapacitetsomkostninger i alt	(110.000)	(119.539)	(125.000)
Resultat før afskrivning og finansielle poster			
	(15.000)	(366.937)	(225.000)
Afskrivninger	(15.000)	(16.716)	(15.000)
Finansielle indtægter	50.000	37.800	50.000
Årets resultat	20.000	(345.853)	(190.000)

gående var, at man var tilfreds med bladet, det blev læst af mange, og det fortsat var væsentligt at det udkom i papirform. Bedst udtrykt af Jette Led Sørensen, der nævnte de 3 B'er: bed, bathroom and beach, i betydningen af, at bladet kan tages med overalt.

Bjarne Rønde påpegede, at trods stigende udgifter til møder og rejser var denne post særdeles væsentlig, idet selskabets aktivitet kunne afspejles heri, og han understregede, at det var acceptabelt med øgede udgifter hertil i betragtning af det stigende aktivitetsniveau. Der var bred tilslutning til denne kommentar.

Regnskabet blev herefter enstemmigt godkendt af generalforsamlingen.

Man fortsatte med fremlæggelse af budget 2004 ved kasserer Ditte Trolle.

Der udspandt sig her en længere diskussion vedr. kontingentregulering, idet Lotte Clevin ønskede sekretærhjælp til Hindsgavlgruppen, og foreslog det kunne finansieres ved en kontingentstigning. Niels Ole Knoblauch kunne støtte dette, idet en kontingentstigning vil give større råderum. Begge var imod, at man evt. kunne øge prisen for Forårs- og Efterårsmøderne. Kristjar Skajaa kommenterede, at han ikke mente der skulle gives ressourcer til hverken Hindsgavl- eller Sandbjergmøderne, men at man i stedet for skulle frikøbe de centralt placerede DSOG-medlemmer, f.eks. formanden, i arbejdsbelastede perioder. Kristjar Skajaa foreslog, at man gradvist kunne sætte kontingentet op i takt med udgifterne hertil. Ditte Trolle pointerede, at generalforsamlingens holdning var svingende, idet man sidste år netop havde argumenteret stærkt for en kontingentnedsættelse. Flere var meget imod en stigning i kontingentet, herunder Søren Brostrøm, der pointerede, at vi er en rig forening trods øgede udgifter, og man burde kunne justere budgetterne i forhold til udgifterne. Birgit Bødker foreslog differentieret kontingent, således at man

kunne øge kontingentet for speciallægerne, og reducere det for uddannelsessøgende.

Henrik Halvor foreslog, at kontingentet forblev uændret, da han mente, at der var penge nok. Han kunne ikke forstå polemikken og var imod en øget udgift til medlemmerne i forbindelse med årsmøderne.

Diskussionen blev afsluttet ved, at Bjarne Rønde Kristensen foreslog, *at bestyrelsen skulle pålægges at tage stilling til en samlet politik på kontingentområdet, herunder evt. differentieret kontingent samt et glidende kontingentændring.* Dette blev vedtaget af generalforsamlingen. Herefter blev budgettet enstemmigt godkendt.

## Pkt. 5. Revisorernes bemærkninger

Erik Ernst fremlagde de interne revisorers bemærkninger:

### *Revisorernes bemærkninger til årsregnskabet for 2003*

Revisorerne finder, at årsregnskabet er tilgæet revisorerne alt for sent. Det har derfor ikke været muligt for revisorerne at afholde et møde om regnskabet med gennemgang af bilagene.

Der tages derfor forbehold på grund af den manglende tid. Vi finder, at det er et rimeligt krav, at revisorerne får det endelige regnskab i hænde forud for generalforsamlingen.

Der er enkelte punkter vi som DSOG's revisorer vil drage frem til diskussion i et større forum:

- Vi bemærker, at DSOG for første gang i 5 år har underskud på betalingsbalancen. Hovedårsagerne ses at være faldende kontingentindtægter, stærkt stigende omkostninger til medlemsbladet og kursusaktiviteter. Revisorerne foreslår en diskussion af, hvorvidt det vil være muligt at reducere udgifterne til bladet ved at indføre elektronisk

baseret medlemsblad eller andre portoreducerende tiltag.

- Der har været en udgift på kr. 77.530,- til FIGO. Hvor mange har deltaget i FIGO?
- Set i lyset af at møde og rejseudgifter for udvalg og bestyrelse er meget store og støt stigende, bør det overvejes, hvilke retningslinjer der skal gælde for erstatning af afholdte udgifter i forbindelse med møder. Det henstilles, at man overvejer, hvorvidt mødernes geografiske placering kunne ske med hensyntagen til de forventede rejseudgifter for medlemmerne.

Astrid Højgaard, Niels Christian Nielsen

Kasserer Ditte Trolle kunne oplyse, at grunden til at regnskabet var tilgæet revisorerne sent var manglende levering af en del af regnskabet fra et udvalg til kassereren, der derfor ikke kunne færdiggøre dette.

Det blev desuden oplyst at 5 fra bestyrelsen deltog i FIGO-kongressen, hvilket forsamlingen fandt rimeligt, i betragtning af udgiften dertil.

## **Pkt. 6. Forslag til emner til behandling fra bestyrelsen og medlemmer**

### ***A: Rejsepolitik for bestyrelsen***

Som pålagt af generalforsamlingen sidste år havde bestyrelsen udarbejdet et forslag til en rejsepolitik gældende for bestyrelsen. Den blev fremlagt af kasserer Ditte Trolle:

### ***Forslag til DSOG's rejsepolitik for bestyrelsen***

Alle medlemmer af DSOG's bestyrelse kan deltage i NFOG-kongres hvert andet år med økonomisk støtte fra DSOG. Fire medlemmer af bestyrelsen kan deltage i FIGO-kongressen hvert 3. år.

Der ydes et beløb svarende til kongres-

gebyr, transport og indkvartering. Ved valg af transportform tages hensyn til pris og tidsforbrug. Indkvarteringen kan maks. svare til mellemklassehotel med morgenmad. Der gives ikke diæter eller økonomisk støtte til særlige arrangementer i forbindelse med kongresserne.

Forslaget blev enstemmigt vedtaget af generalforsamlingen.

Endelig fremlagde Morten Hedegaard regnskab for FIGO-fonden og pointerede at trods ihærdig indsats havde man ikke gjort et særligt stort indhug i midlerne. Charlotte Wilken-Jensen opfordrede medlemmerne til at søge fonden.

## **Pkt. 7. Valg af formand**

Lone Hvidman stillede op til formandsposten og blev valgt med akklamation.

## **Pkt. 8. Valg af øvrige bestyrelsesmedlemmer**

Der var 5 ledige poster. Efter indstilling fra DFKO genopstillede Anne Dreisler, Thea Lourensen opstillede til en ordinær bestyrelsespost, Christina Damsted Petersen opstillede til en ordinær bestyrelsespost, men indstillet af FYGO. Thue Bryndorf stillede op til en ordinær bestyrelsespost og Helle Meinertz opstillede til en ordinær bestyrelsespost.

Alle blev valgt med akklamation.

Der var herefter valg til Efteruddannelsesudvalget, Christian Ribbjerg blev nyvalgt, genvalgt blev Suzanne Ledertoug og Christine Felding. Alle valgt med akklamation. Udvalget består herefter af: Anders Akte, Vibeke Ersbak, Christine Felding, Christian Ribbjerg og Suzanne Ledertoug.

Lise Bang overgav med forsamlingens accept dirigentposten til Søren Brostrøm ved valget til Undervisningsudvalget. På valg var Morten Hedegaard, han ønskede genopstilling, Lisa

Bang og Thomas Bergholt stillede op, alle tre blev valgt med akklamation. Undervisningsudvalget består nu af: Lisa Bang, Birgitte Bruun-Nielsen, Marianne Johansen, Morten Hedegaard og Thomas Bergholt, samt Janni Dalby Salvig.

Vi gik herefter til valg af 5 medlemmer til FIGO-fondens bestyrelse. Ditte Trolle, Morten Hedegaard, Lone Hvidman og Bjarne Rønde Kristensen var på valg og ønskede genvalg. Derudover opstillede Kresten Rubeck, Ellen Løkkegaard og Jens Langhoff-Ross. Valgt blev Ditte Trolle, Morten Hedegaard, Lone Hvidman, Bjarne Rønde Kristensen og Kresten Rubeck. FIGO-fondens bestyrelse består nu af: Ditte Trolle, Morten Hedegaard, Kresten Rubeck, Lone Hvidman, Bjarne Rønde Kristensen, Suzanne Christau, Peter Hornnes, Katrine Sidenius og Anette Tønnes Pedersen.

Man gik herefter til valg af 1 intern revisor, idet Astrid Højgaard iht. vedtægterne ikke kunne genopstille. Lene Sperling blev valgt med akklamation, og DSOG's interne revisorer er således Lene Sperling og N.C. Nielsen.

### **Pkt. 9. Evt.**

Formanden for FYGO, Gitte Eriksen, uddelte årets FYGO-pris, som i år gik til en enkelt person, nemlig overlæge Poul Erik Helkjær fra Gynækologisk/Obstetrisk afd., Næstved Sygehus. Det blev blandt andet nævnt, at Poul Erik var en ildsjæl, der gjorde en stor indsats for yngre lægers uddannelse med et godt øje for at tilrettelægge uddannelsesforløbene, så de passede til de enkeltes forudsætninger og dermed støttede selvstændighed og udvikling. Han blev rost for sin konstruktive facon i afdelingen. Afdelingen blev i øvrigt nævnt som noget særligt, med masser af velvilje, fleksibilitet og imødekommenthed med plads til daglig supervision.

Lone Hvidman overtog herefter talerstolen og rettede en varm tak til DSOG's afgående

formand Charlotte Wilken-Jensen. Lone Hvidman fremhævede Charlotte Wilken-Jensens respekt for alle medlemmer, hendes gode evne til at lytte, opfatte forskelligheder som supplement frem for problem. Hendes ihærdige indsats, og høje aktivitetsniveau blev understreget, og efter en hurtig hovedregning var man ikke i tvivl, idet Lone Hvidman havde ekstrapoleret ugens mails fra Charlotte til at Charlotte i sin 2-årige periode som formand ca. havde udsendt 3000 mails til bestyrelsen.

Endelig fik Torsten Sørensen ordet med et forslag om oprettelse af et historieudvalg for medlemmerne. Han var selv indstillet på aktiv deltagelse i dette. Forslaget vil overgå til bestyrelsen.

Generalforsamlingen sluttede herefter. Dirigenten takkede for god ro og orden.

*Thomas Larsen*, referent

*Lisa Bang*, dirigent

## ALSO-kursus

### Færdighedstræning i akut fødselshjælp for jordemødre og læger

#### **Formål**

Træning i hurtig og effektiv behandling af akutte og alvorlige obstetriske situationer efter ALSO-princippet »Advanced Life Support in Obstetrics«.

#### **Indhold**

Kurset er evidensbaseret og indeholder bl.a. følgende emner:

Komplikationer i tidlig graviditet; Medicinske komplikationer; Blødning i sidste del af graviditeten; Præterm fødsel; Fosterovervågning under fødslen; Manglende fremgang; Uregelmæssige fosterpræsentationer; Instrumentel forløsning; Skulderdystoci; Postpartum blødning; Genoplivning og førstehjælpsbehandling af mater; Sikkerhed, samarbejde og risikostyring; Perineallæsioner; Diagnostisk ultralyd; Genoplivning og behandling af den nyfødte; Kejsersnit; Krisesituationer ved dårligt eller dødt barn; Obstetriske »cases«.

#### **Målgruppe**

Jordemødre samt læger inden for obstetrikken.

#### **Form**

Hovedvægten ligger på Workstations i små grupper hvor der trænes på fantomer samt undervises intensivt. Supplerende kortere forelæsninger i plenum. Der udleveres omfattende amerikansk undervisningsmateriale, som påregnes gennemlæst før kursusstart. Efter praktisk prøve og multiple-choice-opgave på dansk udstedes ALSO-diplom. Undervisningen foregår på dansk.

#### **Undervisere**

Certificerede ALSO-instruktører (speciallæger i gynækologi & obstetrik samt erfarne jordemødre).

#### **Tid og sted**

Kursus nr. 8: Tirsdag den 14. og onsdag den 15. september 2004.

Kursus nr. 9: Torsdag den 16. og fredag den 17. september 2004.

#### **Kursusafgift**

Kr. 3.900. Inkluderer kursusmateriale, kaffe/te/frugt samt frokost.

#### **Kursusekretær**

Lisa Iversen, Udviklings- og uddannelsesafdelingen, H:S Hvidovre Hospital, Kettegård Alle 30, 2650 Hvidovre. Telefon 3632 2148.  
E-mail: also@also-scandinavia.com

#### **Tilmelding**

Ansøgningsfrist: 8. juni 2004.

Tilmeldingsblanket kan rekvireres hos kursussekretæren.

#### **Udbyder**

ALSO Scandinavia and Greenland, hjemmehørende H:S Hvidovre Hospital.  
www.Also-Scandinavia.com

## Gynækologiske Guidelines Hindsgavl 2004

### 17.-18. september Nyhed - Hot topics - workshop

Ofte er det der, hvor den videnskabelige evidens er mangelfuld, svær at tolke eller måske ligefrem modstridende, at behovet for kliniske guidelines er mest udtalt.

Formålet med lørdagens workshop er at formulere de kontroversielle spørgsmål der måtte være inden for udvalgte gynækologiske emner. Styregruppen har udvalgt fire overordnede emner - »hot topics« - som vi efter et kort oplæg gerne vil have diskuteret i fire parallelt forløbende workshopper. Inden for hvert emne prioriterer og afgrænser workshoppen 1-2 problemstillinger og nedsætter nye arbejdsgrupper, som i løbet af det næste år har til opgave at udarbejde kliniske retningslinjer og fremlægge disse på Hindsgavl i september 2005.

#### **De fire udvalgte emner er:**

1. Familiær disposition til ovarie- og mamma-cancer
2. Hormonterapi efter år 2004, herunder forebyggelse af osteoporose.
3. Medicinsk abort
4. Endometrie-hyperplasi

Årets møde holdes som vanligt på Hindsgavl Slot, den 17. og 18. september med start fredag kl. 9.00 og afslutning lørdag kl. 15.00. Reserver allerede nu disse dage. Ud over den traditionelle opdatering af emner fra 2003 og præsentation af tidligere vedtagne emner vil der på mødet blive diskuteret bedste kliniske håndtering af udvalgte »hot topics«. Det endelige program i næste nummer af DSOG-bladet.

#### **Tilmelding**

Foregår ved indbetaling af relevante beløb til Sydbank (konto ved Odense Universitetshospital). Reg. nr. 6845. Kontonr. 000-291-1032, Mærkes med »OL3423«

Deltagelse i mødet med overnatning: Kr. 1200.  
Deltagelse i mødet uden overnatning: Kr. 800.

Der er kun disse to muligheder for at være med, og alle deltagere skal betale forud for at være tilmeldt. Tilmeldingen afsluttes når maks. deltagerantal er nået. Deltagelse i udvalgte emner er kun mulig efter aftale med styregruppen.

*HUSK! Indbetalingen skal mærkes med »OL3423« og det skal OGSÅ fremgå hvem der betales for (samt e-mail-adresse).*

Vi har kun plads til 100 som alle får plads på Hindsgavl Slot, men vi er nødt til som sædvanlig at dele rum. Meld til Danny Svane svane@dadlnet.dk hvem I ønsker at dele værelse med.

Pladserne fordeles efter hvem der betaler først (tildes også de bedste værelser).

#### **Program**

##### **Fredag d. 17. september**

- |           |  |
|-----------|--|
| 9.00-9.30 | Ankomst, kaffe   |
| 9.30-9.35 | Velkomst: Guidelines bliver til »best clinical practice« |

##### **Formiddag**

- |             |  |
|-------------|--|
| 9.35-10.30  | • PCO: Konklusioner og kontroversielle problemstillinger, tovholder: Helle Clausen |
| 10.30-11.00 | Kaffe  |
| 11.00-12.00 | • Benigne vulvalidelser, tovholder: Susanne Christau                               |
| 12.00-13.00 | • Vold mod kvinder, tovholder: Lisa Bang   |
| 13.00-14.00 | Frokost  |

**Eftermiddag**

- 14.00–14.30 • Redaktionsgruppen, tovholder: Lotte Clevin
- 14.30–15.30 • Mammae, tovholder: Suzan Lenz
- 15.30–16.00 Kaffe
- 16.00–16.30 • Referenceprogram for hysterektomi: Konklusioner og kontroversielle problemstillinger, tovholder: Ulla Breth Knudsen
- 16.30–17.00 • DGC: Endometrie-cancer, tovholder: Ole Mogensen
- 17.00–17.30 • Nyt fra Fertilitetsselskabet
- 19.00 Festmiddag – Musik

**Lørdag d. 18 september****Formiddag: Workshoper – Hot Topics**

- 09.00–09.30 • Oplæg workshop
- 09.30–11.30 • Håndtering af kvinder med familiær disposition til c. mammae og c. ovarii, Workshop 1
- Opdatering af HT. Osteoporoseprofylakse, Workshop 2
- Endometriehyperplasi, Workshop 3
- Medicinsk Abort, Workshop 4
- 11.30–12.00 Kaffe
- 12.00–13.00 Afrapportering. Emner 2005, Styregruppen
- 13.00–14.00 Frokost

Supplerende informationer til programmet kan ses på hjemmesiden og i næste nummer af bladet.

## Obstetrisk ultralydskanning

DSOG afholder en kususrække i obstetrisk ultralydskanning, bestående af 9 kurser fordelt over de næste 3 år.

Hver enkelt kursus afsluttes med en tentamen og på flere af kurserne indgår en praktisk del, oftest i form af billeddokumentation. Kurserne kan tages enkeltvis, ved hvert kursus optjenes 5 CME-point.

Hele kursuspakken henvender sig til »sonografer« og læger som ønsker certificering i obstetrisk ultralydskanning.

Program, tid og sted annonceres løbende på DSOG's hjemmeside.

### ***Tidlig graviditet og biometri***

H:S Rigshospitalet, 11. maj 2004.

Kursusleder: Connie Jørgensen.

### ***Doppler ved IUGR og anæmi***

H:S Rigshospitalet, september 2004.

Kursusleder: Finn Steener Jørgensen.

### ***Flerfoldsgraviditet***

November 2004.

Kursusleder: Lene Sperling.

### ***11-14 uger***

Misdannelser og nakkefold mere end 3 SD.

Marts 2005.

Kursusleder: Olav Bjørn Petersen.

### ***18-20 ugers skanning***

Maj 2005.

Kursusleder: Torben Larsen.

### ***Hjerte og kredsløb***

September 2005.

Kursusleder: Karin Sundberg.

### ***Urinveje og fostervandsmængde***

November 2005.

Kursusleder: Ann Tabor.

### ***Gastrointestinalkanalen og hyperekkogen tarm***

Marts 2006.

Kursusleder: Kirsten Søegaard.

### ***CNS***

Juni 2006.

Kursusleder: Olav Bjørn Petersen.

### ***Skeletdysplasi***

September 2006.

Kursusleder: Lillian Skibsted.

- *Connie Jørgensen*: Ultralydafdeling 4023, H:S Rigshospitalet.
- *Finn Steener Jørgensen*: Ultralydafdeling 4023, H:S Rigshospitalet.
- *Lene Sperling*: Gynækologisk afdeling, Hillerød Sygehus.
- *Ann Tabor*: Gynækologisk afdeling, H:S Hvidovre Hospital.
- *Torben Larsen*: Gynækologisk afdeling, Amtssygehuset i Herlev.
- *Karin Sundberg*: Ultralydafdeling 4023, H:S Rigshospitalet.
- *Kirsten Søegaard*: ??????????
- *Olav Bjørn Petersen*: Gynækologisk afdeling, Skejby Sygehus.
- *Lillian Skibsted*: Gynækologisk afdeling, Amtssygehus, Roskilde.

## DSOG's Ultralydkurser Doppler-kursus: IUGR og anæmi

### **Afholdes**

Torsdag d. 23. september 2004, kl. 9.00–16.00

### **Sted**

H:S Rigshospitalet, Auditorium 2.

### **Målgruppe**

Sonografer, sygeplejersker, jordemødre og læger der beskæftiger sig med ultralydscanning af gravide.

### **Tilmelding**

Ved fremsendelse af kursusgebyret på 500 kr., til Finn Stener Jørgensen, pr. check eller til bankkonto: Reg.nr.: 3336, kontonr. 3336024382, med tydelig angivelse af navn, arbejdsadresse og e-mail-adresse.

Prisen inkluderer kursusmappe, frokost og kaffe/te, såfremt beløbet er modtaget senest d. 1.9.2004. Ved betaling efter denne dato inkluderer prisen kun kursusdeltagelse men ikke frokost og kursusmappe.

### **Kursusleder**

Finn Stener Jørgensen,  
Ultralydklinikken, JMC-Afsnit 4023,  
H:S Rigshospitalet, 2100 København Ø.  
E-mail: fsj@dadlnet.dk

## Infertilitet – basal udredning og behandling

### **Målgruppe**

Alle medlemmer af FYGO.

### **Tid**

Onsdag d. 8. september 2004 kl. 16.00–21.00.

### **Sted**

Skejby Sygehus, Konferencerummet afd. Y (ind via hovedindgangen, 1. etage th. gå til nr. 19)  
Gynækologisk Obstetrisk afd. Y.

### **Undervisere**

Overlæge Astrid Højgård og overlæge, ph.d. Erik Ernst begge Fertilitetsklinikken, Gynækologisk Obstetrisk afd. Y, Skejby Sygehus.

### **Point (prækursister)**

4 timer.

### **Deltagerpris**

100 kr. overføres til Djurslandsbank reg.nr. 7264 kontonummer 0001022115 tydeligt angivet *navn og ansættelsessted!*

### **Tilmelding**

Via mail til Gitte Eriksen;  
eriksen\_gv@hotmail.com senest den 25. august 2004.

### **Kursusledelse**

Afdelingslæge, ph.d. Gitte V. Eriksen, Skejby Sygehus.

### **Program**

16.00–16.10 Velkomst (GE)

16.10–17.00 • Lidt om infertilitets epidemiologi. Udredning af det infertile par (EE)

- Æggeledere som årsag – IVF-behandling og cases (Astrid Højgård)
- 17.00–17.15 Strække ben
- 17.15–18.00 • IVF-behandling og cases fortsat (AH)
- Ovulation som årsag – ovulationsinduktion inkl cases (AH)
- 18.00–19.00 Spisepause
- 19.00–19.50 • Nedsat sædkvalitet som årsag – IUI, IVF/ICSI inkl. cases (EE)
- 19.50–20.00 Strække ben
- 20.00–21.00 • Uforklaret infertilitet, endometriose, fibromyomer, livsstilfaktorer, abortus habituais – inkl. cases (AH og EE)
- Diskussion af en række etiske emner; Skal alle behandles, flerfoldgraviditeter, æg og sæddonation, ICSI, kryopræserving af ovarievæv ud over vanlig fertil alder (EE, AH og jer selv!)

Der vil blive serveret et let traktament, der er inkluderet i prisen.



## Nyt fra FYGO

På FYGO's generalforsamlingen i marts 2004 blev der valgt 2 nye medlemmer ind i bestyrelsen: Pernille Ravn og Anja Pinborg. Som suppleanter valgtes Jakob Dinesen og Jeannet Lauborg. Vanen tror var der tale om et ægte kampvalg, hvor kun 1 stemme afgjorde, hvem der kom ind i bestyrelsen!

Bestyrelsen har efterfølgende konstitueret sig som følger:

### *Formand:*

Gitte V. Eriksen, afdelingslæge, Skejby Sygehus

### *Næstformand:*

Torur Dalsgaard, kursist, H:S Rigshospitalet

### *Sekretær:*

Pernille Ravn 1. reservelæge, OUH

### *Kasserer:*

Peter Secher, kursist, Viborg

### *DSOG's bestyrelse:*

Christina Damstedt Pedersen, reservelæge, Amager Hospital

### *Vurderingsudvalg:*

Jane Lyngsø, kursist, OUH

### *Undervisningsudvalget:*

Jannie Dalby Salvig, kursist, OUH

### *Efteruddannelsesudvalget:*

Christian Rifbjerg, reservelæge

### *Komiteen for ekspertuddannelsen:*

Pernille Ravn, 1. reservelæge, OUH

### *ENTOG/NFYOG:*

Gitte Eriksen og Marie Søgaard, ph.d.-stud.

### *Medlemmer:*

Thea Lousen, afd.læge, Skejby Sygehus

Anja Pinborg, klinisk assistent, Fertilitetsklinikken, H:S Rigshospitalet.

Bestyrelsen mødes ca. 1 gang om måneden, og alle referater fra møderne kan læses på FYGO's hjemmeside. Bestyrelsen afholder desuden et 2-dages møde i august måned, hvor bestyrelsen bl.a. vil diskutere FYGO's politik og strategi for, hvordan uddannelsen af gynækologer og obstetrikere kan gøres endnu bedre.

## **1. januar 2004 en skelsættende dato!**

Den nye speciallægeuddannelse trådte definitivt i kraft per 1. jan. 2004. De første måneder har helt klart vist, at en række administrative og organisatoriske forhold ikke har været så godt på plads som man kunne ønske. Dette har betydet en vis usikkerhed blandt os som uddannelsessøgende:

- Tæller min introduktionsstilling mon?
- Kan jeg få dispensation fra 6-års-reglen?
- Tæller barsel og ph.d. med i de 6 år?
- Hvor mange point giver den kirurgiske sideuddannelse?
- Kan jeg »slippe« for 12 mdr.s kirurgi som led i overgangsordningen?
- Hvordan kommer de nye blokke til at se ud og hvor mange bliver der?
- Hvornår bliver næste runde for opslag af kursusstillinger? Osv., osv.

En del af ovenstående spørgsmål er heldigvis besvaret, og svarene/løsningerne har været til alles fordel. Der er bl.a. givet en generel dispensation for introduktionsstillinger, der er tiltrådt efter 1. januar 2004, hvilket betyder, at de tæller selvom uddannelsesprogrammerne eller stillingerne ikke har været endelig godkendte.

De første individuelle dispensationer vedr. 6-års-reglen er givet og det ser i skrivende stund ud til, at der bliver tale om en generel dispensation således, at »forældelsesreglen« først træder i kraft med virkning fra 1. jan. 2004 og dermed kun får en fremadrettet virkning. FYGO arbejder sammen med DSOG's bestyrelse og Vurderingsudvalget for, at ph.d.-forløb ikke skal regnes med i de 6 år. Vi venter nu på svar fra Sundhedsstyrelsen. Ligeledes venter vi en snarlig afgørelse omkring tildeling af point for den kirurgiske sideuddannelse under 1. kriterium, hvor vi har indstillet, at prækursister med 1 års kirurgi (ansættelse før 1. okt. 2003) tilgodeses ved tildeling af point. Følg med på hjemmesiden!

Det er ligeledes med glæde, at FYGO kan konstatere, at overgangsordningen har haft positiv betydning for – dog kun en enkelt – kursist i region Nord, der kunne opfylde målbeskrivelsens krav efter 6 mdr. og dermed har fået mulighed for at påbegynde kursustiden 1 år tidligere. FYGO vil gerne rose de involverede afdelinger og Videreuddannelsessekretariatet i region Nord for at have udvist en stor grad af fleksibilitet. Det er dejligt når noget lykkes!

Sidst men ikke mindst ligger det nu heldigvis endelig fast, at der opslås blokke efter de nye bestemmelser i alle 3 regioner med ansøgningsfrist 1. juni 2004, møde i ansættelsesudvalgene medio august og opstart 1. oktober 2004. Se nærmere på [www.laegejob.dk](http://www.laegejob.dk) eller [www.videreuddannelsen-nord.dk](http://www.videreuddannelsen-nord.dk).

### **Hvordan bliver det at arbejdet med porteføljen?**

Alle formalia omkring den nye speciallægeuddannelse er nu på plads; målbeskrivelse – logbøger – tjeklister – blokke og uddannelsesprogrammer, alt det vi alle har arbejdet med i mange måneder skal nu stå sin prøve. Alle uddannelsessøgende vil når de starter på I- eller

U-stilling, få udleveret en »porteføljemappe«, hvor alle relevante dokumenter samles; tjeklister, UL-billeder, journaler til audit m.m. Det, der efter FYGO's mening bliver afgørende, er, at der ude på de enkelte afdelinger tages aktiv stilling til og træffes valg omkring, hvordan uddannelsen skal tilrettelægges. Kun ved at gøre det kan det sikres, at rammerne er i orden for, at den uddannelsessøgende læge på den givne tid kan opnå de minimumskompetencer, målbeskrivelsen definerer. Herudover skal der afsættes den nødvendige og tilstrækkelige tid til evaluering og dokumentation af, at de enkelte kompetencer er opnået. Det bliver essentielt, at møder mellem vejlederen og den uddannelsessøgende indarbejdes i afdelingens faste rutiner fuldstændig på samme måde, som andre elementer i det kliniske arbejde skemalægges. Både vejlederne og os som uddannelsessøgende kommer helt sikkert til at skulle bruge mere tid i starten, da vi alle skal til at arbejde med nye begreber som »audit af journaler«, »klinisk struktureret observation«, »360-graders evaluering«, »tjeklister« m.m. FYGO støtter i den forbindelse undervisningsudvalgets bestræbelser på, at vi skal udnytte og anvende hinandens ideer & erfaringer. Der er ingen grund til, at den dybe tallerken skal opfindes på 25 afdelinger, når vi sammen kan udvikle brugbare redskaber. FYGO's bestyrelse noterede sig ved generalforsamlingen, at medlemmerne udtrykte bekymring for, hvordan de enkelte afdelinger kommer til at håndtere ensartet evaluering generelt, men i særdeleshed »360-graders«-evalueringen, der skal bruges som redskab til bl.a. at evaluere den uddannelsessøgendes evner til at samarbejde og til at kommunikere. Der skal udleveres et skema med 12 spørgsmål til 10–20 personer. Svarene er ikke fortrolige, og den uddannelsessøgende skal efterfølgende se svarene, og »negative« evalueringer skal begrundes. FYGO er bestemt positivt indstillet over for

metoden, men det bliver afgørende, at den bruges konstruktivt som led i en udvikling af den enkeltes kompetencer. Det er derfor nødvendigt, at der 1) tages stilling til hvem skal give feedback og 2) sikres at den/de, der skal give feedback, har de nødvendige kompetencer til at gøre det! »360-graders«-evalueringen går tæt på den enkeltes personlighed og skal derfor behandles med den nødvendige respekt og sikkerhed for den uddannelsessøgende. Det er ikke bare et papir man udleverer, summerer op, beregner et gennemsnit og dermed er resultatet klar! FYGO vil arbejde med emnet i DSOG's bestyrelse og i Undervisningsudvalget, men vil især opfordre medlemmerne til at rejse diskussionen om evaluering ude på afdelingerne.

### Er I-stillinger den nye flaskehals?

Antallet af hoveduddannelsesforløb er heldigvis øget med virkning fra 2004 til i alt 26 blokke.

Region Nord	uændret 8
Region Syd	øget fra 4 til 6 (50%)
Region Øst	øget fra 10 til 12 (20%)

Men samtidig er antallet af introduktionsstillinger reduceret fra 75 til 52 per år, dvs. at hver 4. stilling forsvinder. Reduktionen bliver størst i region Øst hvor hver 3. stilling forsvinder pga. regionens relativt lave antal af kursusstillinger. FYGO's bestyrelse vil følge udviklingen nøje.

### FYGO vil i det kommende år

- udarbejde et »Uddannelsespolitisk notat«, der ridser vores holdninger til uddannelsen i Gyn&Obstet op
- deltage aktivt i implementeringen af den nye speciallægeuddannelse herunder være med til at sikre en ensartet og ligeværdig speciallægeuddannelse i de 3 regioner
- arbejde for at opnåede kompetencer evalu-

eres så ensartet som muligt på forskellige afdelinger (erfaringsudveksling – fælles kurser/temadage på tværs af regionerne). Bestyrelsen vil tage initiativ til at monitorere og sammenligne uddannelsens kvalitet

- arbejde aktivt for, at evalueringerne af uddannelsesstederne får konsekvens
- fortsætte arbejdet i de specialespecifikke råd/nævn/udvalg i de 3 regioner og gennem en tæt kontakt med vores repræsentanter være med til at samle trådene og vil sammen med DSOG arbejde for at der skabes en tættere kontakt mellem de 3 regioner
- forsætte med at argumentere for at der bliver afsat de nødvendige midler til den nye speciallægeuddannelse. Uddannelsen skal på lige fod med andre ydelser indgå i og fremgå af afdelingens budget
- fortsat presse på for, at antallet af uddannelsesstillinger udvides gennem løbende kontakt til Sundhedsstyrelsen
- at der sikres det nødvendige antal afdelingslægestillinger til »overlæge«-modning
- deltage aktivt i inspektorbesøgene som junior-inspektorer
- arbejde med at optimere hjemmesiden
- opdatere informationerne i FYGO-håndbogen
- fortsætte med at arrangere spændende og billige 1-dags-kurser

Bestyrelsen ser frem til et spændende år og vi håber, at I alle vil følge med på hjemmesiden. Som noget nyt forsøger vi med en »FYGO-mailing liste« hvor oplysninger om kurser og andre uddannelsesrelevante emner vil komme rundt til dem, der melder sig.

*FYGO's bestyrelse, maj 2004*

## FYGO-prisen 2003 – går for første gang til en enkelt person

FYGO-prisen 2003 blev på DSOG's forårsmøde overrakt til en rigtig ildsjæl – uddannelsesansvarlig overlæge Poul Erik Helkjær, Gyn/Obstet afd. på Storstrømmens Sygehus i Næstved.

Indstillerne har dog gjort opmærksom på, at selvom de har ønsket at indstille en enkelt person til FYGO-prisen 2003, skal det ses i lyset af, at de optimale forhold ligeledes er blevet skabt af afdelingens øvrige lægestab.

Poul Erik Helkjær er aktiv som medlem af Uddannelsesrådet i Gynækologi og Obstetrik, Det regionale Råd for lægers Videreuddannelse, ansættelsesudvalget til fordeling af undervisningsstillingerne i gynækologi og obstetrik i region Øst. Men det er i dagligdagen på afdelingen, at Poul Erik Helkjær gør en særlig stor indsats for yngre læger. Med en konstant og smittende entusiasme, skræddersyr Poul Erik Helkjær uddannelsesforløbet for den enkelte uddannelsessøgende, så det matcher den enkeltes forudsætninger og målbeskrivelsen.

Man støttes i ønsket om at lære mere, i udviklingen af større selvstændighed i arbejdet, og man støttes som kollega, når dagligdagen i afdelingen af og til byder på nogle barske udfordringer.

De skriver endvidere: »Vi er mange der nyder/har nydt godt af Poul Erik Helkjærs indstilling til undervisning og uddannelse. Hans altid konstruktive facon iblandet en hel del personligt overskud i en travl hverdag smitter og gør en forskel«.

Om selve afdelingen skriver indstillerne, at den er noget særligt. Man mødes som uddannelsessøgende med enorm velvilje og føler sig i løbet af ganske kort tid som en del af teamet på afdelingen. Flexibilitet og velvillighed til at va-

retage forskellige funktioner i løbet af dagtiden præger alle de fastansatte læger på afdelingen, hvilket giver plads til optimale læringsituationer for de uddannelsessøgende. Der er skema-lagt en daglig supervisor, som kan tilkaldes i ambulatoriet og på operationsgangen til både egentlig supervision og til gode råd.

Indstillet af reservelægerne/1. reserve-lægerne: Berit Woetmann Pedersen, Kristina Renault, Henriette Svarre Nielsen, Mette Erenbjerg, Majken Lundstrøm og Helle Kirkeby.

FYGO's bestyrelse ønsker hermed endnu en gang til lykke.

**FYGO-studiegruppe vest  
inviterer til møde om**

## **»Obstetriske udfordringer«**

Det foregår torsdag den 30. september 2004  
kl. 17.00 til ca. 21 på Restaurant René, Århus,  
og handler om flere meget omdiskuterede ob-  
stetriske problemstillinger:

1. Ingangsættelse: hvem, med hvad, hvorfor,  
hvornår. Herunder tidl. sectio
2. Gemelli, choriositet, forløsningsmåde
3. Sectio på »maternal request«

### ***Underviser***

Obstetrisk og ledende overlæge, Kristjar Skajaa,  
Skejby Sygehus.

Efter mødet er Organon vært ved et let  
trakteament.

### ***Målgruppe***

Fase III-læger og afdelingslæger, men andre  
yngre læger er også meget velkomne, hvis plads  
haves.

### ***Tilmelding til***

Kirsten Jochumsen

på e-mail: [kirsten.jochumsen@dadlnet.dk](mailto:kirsten.jochumsen@dadlnet.dk)

senest den 15. september 2004.

